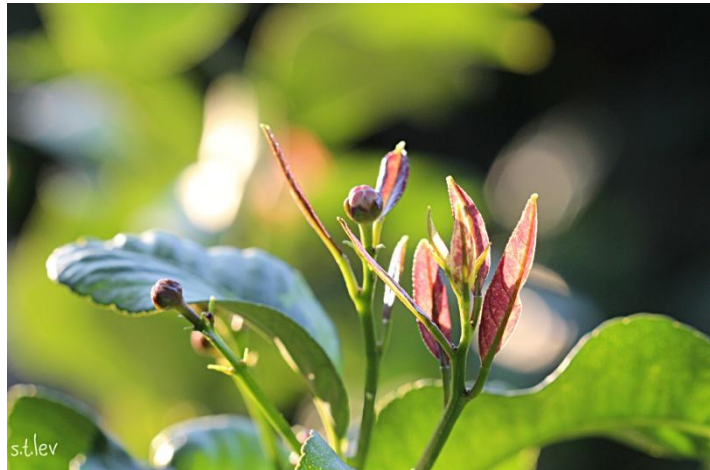

"אני מוכנה להשקיע רק אם גם הוא ישקיע" – הדדיות בתוך קשרי החיים

הרב אוהד תירוש

ה' מתגלה אל משה רבנו
בסנה על מנת לגאול את עם
ישראל. זהו קשר הדדי עמוק
בין הקב"ה ובינינו, וממנו
אנחנו לומדים על כל הקשרים
המשפחתיים שלנו * בואו
להבין, באופן פרקטי, מהי
הדדיות בונה ואמיתית * כי מי
שמשקיע – אינו שוקע

**הערה: לנוחותכם, המאמר מחולק ל-3 חלקים. מומלץ להדפיס וללמוד יחד,
בכל פעם חלק אחד.**

חלק א'

מהי הדדיות

הגמרא בקידושין משווה כיבוד אב ואם לחובה לכבד את ה', וכך גם את מורא אב ואם למורא שמים. מהשוואה זו לומדים יסוד מהותי: כל קשרי החיים של האדם – עם הוריו (כיבוד ומורא אב ואם), עם אחיו, עם אשתו וילדיו, קשורים כולם לקשר עם אלוקיו. הקשר בין האדם לבורא, בין כנסת ישראל הנמשלת לאשה לבין הקדוש ברוך הוא, אישה, הוא המפתח והשורש לכל הקשרים שמנהל האדם בחייו. מגילת שיר השירים מבטאת בצורה עמוקה את היחסים שבין ה' ועם ישראל, האיש והאישה, ושם מתואר בצורות שונות הקשר בינינו לבין ה'.

זהו סוג של הדדיות לא סימטרית. הדדיות היא קשר של שניים, והיא לא סימטרית – כי יש פנים שונים ומגוונים להדדיות זו. תחילתה של הדדיות זו נעוצה בפרשתנו, שבה מתגלה ה' אל משה כדי לשלוח אותו אל עם ישראל. ההתגלות אל משה בסנה אינה מעמד נבואי-איש, אלא פנייה של ה' אל עם ישראל – עם קרובו, כנסת ישראל, אשתו - כדי לגאול אותה מיד המשעבדים אותה. הקשר העמוק הזה הוא העומד בבסיס כל הקשרים במשפחות בעם ישראל. נדבר אחד ממנו נברר היום.

הדדיות אינה חלוקה של חצי-חצי

מהי הדדיות?

יותר קל להגיד מה היא לא. הדדיות אינה סימטריה, וגם לא חלוקה של חצי-חצי. למה לא, בעצם?

מעשה בבעל ואישה שנקלעו לבעיית שלום-בית והגיעו לרב. הרב שוחח עם שניהם, ביחד ובנפרד, ולא הצליח לעלות על הבעיה. גם שיחה נוספת לא הבהירה את הקושי. בשיחה השלישית החליט הרב להקשיב עוד יותר טוב מהפעמים הקודמות, ולנסות לקלוט דברים שלא הצליח לשמוע קודם. והנה, פתאום עלתה מנגינה מעניינת. הרב שם לב לנוסח מעניין שחזר בדברי שני המדברים: "כששטפתי את החדר והוא ניקה את הסלון אז הילד...", "כשבישלנו לשבת ואני הורדתי את הפשטידה לא היה מקום כי הוא בדיוק הכין את האורז".

אצל הזוג החביב הזה ההדדיות התפרשה כשוויון מדוקדק. במקרה שלפנינו, שוויון קפדני בחלוקת העול ובמטלות הבית. מאחוריו מסתתר רצון לדאוג ששני בני הזוג ישקיעו באופן שווה. יותר מזה, **להכריח** אותם למלא את חובתם בשווה.

במילות הכותרת: אני מוכנה להשקיע או לעשות את חלקי – רק אם גם הוא ימלא את חלקו המדויק.

הבעיות הנעוצות בגישה כזו הן: ראשית, פיתוח יחסי מסחר בבית, יחסים של "שמור לי" – ורק אז – "ואשמור לך". שנית, הגישה הזו יוצרת מעקב ושמירת זכויותי האישיות, המקשות לשים לב לזכויותיו של האחר ולחובותי כלפיו. והנקודה העמוקה והבעייתית יותר – גישה זו מבטאת חשדנות, חוסר אמון או אולי השלכה של טראומות עבר של אי-שוויון קיצוני – ישירות על הקשר הנוכחי.

חלק ב'

ההדדיות הבריאה

הדדיות - הגדרה מילונית:

- א. במילון אבן שושן (ישן): יחסי גומלין, יחס בין איש לרעהו.
- ב. בתחום הרפואי: (MUTUALISM) קרבה אינטימית אך לא מחייבת, בין שני מינים שונים של אורגניזם, בה קיימות עזרה ותועלת הדדית.
- ג. בטבע: מצב שבו שני צדדים מפיקים תועלת אחד מהשני.

מה המשותף להגדרות אלו?

1. צריך שניים להדדיות.

2. מתקיים יחס בין השניים (גומלין, קרבה).

3. היחס מכיל תועלת ו/או עזרה.

אם כן, בהדדיות מתקיים יחס, שהוא לא בהכרח שוויון. היחס המדובר כולל העברת "דברים" מזה לזה. דברים אלו הם בעלי ערך לשני הצדדים. במילים אחרות, המשתתפים בהדדיות מעניקים זה לזה צרכים, עזרה או תועלות שונות **שאינם בהכרח סימטריים, שווים.**

כלומר, לא רק שהדדיות אינה שוויון וסימטריה, גם תכני ההדדיות – הצרכים ותשומות הלב של שני הצדדים – אינם זהים או שווים. מה שזהה בהם הוא היחס! עצם ההתייחסות, שמגדירה את ההדדיות. השימוש הארמי בלשון זו מחדד את האמירה שלעיל: אהדדי – זה את זה, **יחד.** היחד הוא התוכן המרכזי של ההדדיות, ולא השוויון הכמותי.

לפי זה, "מוכנה להשקיע אם הוא ישקיע" פירושו: אני מוכן לתת את כולי אם **ארגיש** שהיא גם בפנים. אני רוצה להרגיש שהצד השני מעורב, נוכח, זה חשוב לו. זו תביעה להדדיות בריאה. רוצה להרגיש שותפות.

אם כן, הדדיות אינה סימטריה ושוויון אלא קשורה לשותפות דו-סטטית.

"אם הוא ישקיע" – הבעיה שטמונה בהתניה

אחרי שביררנו והסרנו את אבן הנגף של השוויון הכמותי, נדבר על אבן הנגף הבאה: ההתניה. "אם הוא ישקיע!". אם!

אמרנו לעיל שהדדיות סימטרית היא לקויה בשל הכפייה החבויה בה. בעיה דומה טמונה משפט: "מוכן להשקיע אם הוא תשקיע". קרי, אם היא לא תשקיע – גם אני לא אשקיע.

הבעיה הראשונה היא שתנאי הוא איום: היזהרי, אם לא תעשי - גם אני לא אעשה! לדוגמה: משה, אם אתה לא עוזר לי בקניות, אנחנו עוברים לאכול שימורים (תגובת הבעל: יאללה מתאים, יש לוף?...). זהו איום. במקום זה אמור: אני זקוק לעזרה בקניות. או: בואי נתארגן על חלוקת הקניות.

הבעיה השנייה היא, שגם אם צד אחד מאמין שזאת האמת – הוא לא יעשה, כיוון שהצד השני לא מילא את חלקו. לדוגמה: אשתי לא מתעניינת בלימודים של הילדים. מבריזה חופשי מאסיפות הורים. אם לא תבואי לאסיפת הורים אני לא הולך. אם לא תתחילי להשקיע בחינוך הילדים גם אני לא אשקיע בו!

וכי למה? האם בגלל שהיא לא משקיעה? זו טעות מרה! אתה צריך לא להשקיע בדבר כל כך אמיתי?

אז מה הפתרון? הפתרון הוא לברר את הסיבות לחוסר העניין או ההשקעה בתחום ולטפל בהם, לא על ידי איום סמוי או שבירת כלים ועשיית עוול כמו האחר. לפעמים מתברר שיש קושי או סיבה עמוקה לחוסר היכולת להשתתף בתחום מסוים, ולכן לא חייבים להשקיע שווה בכל תחום. צריך להכיר את מגבלות האחר ולראות היכן הוא משקיע את כוחותיו.

חלק ג'

התחושה: רק אני משקיע/ה

מה עושים כשאחד מבני הזוג מרגיש שרק הוא בעניין, שרק הוא משקיע, שרק הוא ממלא את חלקו?

א. בודקים תחושה זו עם האחר.

לפעמים תגלי שהוא מרגיש אותו דבר, אלא שכל אחד משקיע במה שנראה לו חשוב או במה שהוא חזק, ואינו שם לב שגם השני משקיע, רק בדברים אחרים.

לפעמים אנחנו עסוקים בהשקעתנו, בתחושת המסכנות שלנו שאף אחד לא מפרגן ומעריך, ולא שמים לב שמישהו מסכן כמונו... שלא שמו לב שהוא משקיע.

דבר נוסף שחשוב לזכור הוא שיש דרכים שונות ומגוונות למילוי תפקיד ו/או חלק במשימה מסוימת. יתכן מאוד שהוא עושה את חלקו אך בדרך שונה ממך, שמקשה עליך לראות את שותפותו והשקעתו. הוא משקיע המון בגינה ובטוח שהוא עושה המון טוב לבית. את חושבת שהוא בורח...

התחושה ש"אני עושה הכול לבד" היא בין השאר מאפיין נשי, כתוצאה מהיות האישה בית. לקיחת האחריות הטוטאלית על הבית יוצרת לעתים תחושת בדידות, שמעצימה פערים מינוריים יחסית.

ב. מנסים לברר: למה השני לא משקיע? מהם המחסומים?

פעמים רבות נופתע לגלות שיש סיבות לא רעות שלא שמנו לב אליהן: חשש מכישלון בתחום (למשל, עזרה לילד בשיעורי בית), חסימה נפשית או טראומת עבר (שיוצרים קושי לדבר).

ג. אם כל הנ"ל לא עבדו – נעבור לשאלה: איך עוזרים לצד השני להיכנס לעניין ולהשקיע?

ראשית, לא חייבים להשקיע באותו תחום. צריכה להיות שותפות, נכונות להשקעה, נתינה. היא לא חייבת להיות השקעה שיתופית בפועל. לכן, עזרי לו להשקיע בתחומים שבהם הוא מרגיש בטוח.

שנית, יש לזכור שנשים הן שיתופיות בטבען ומצפות שגם ההשקעה תעשה יחד בפועל, לחוות ביחד את הדבר. גברים נוצרו לבד והם נוטים להתמודד לבד. האישה שנוצרה מאיש חותרת רוב הזמן לדיבור משותף, לעשייה משותפת, להדדיות של קשר ויחס. האיש שהופיע בעולם לבדו, נוטה להישאב לדבר זה ולעשות את השקעותיו לבד.

והנקודה האחרונה, והמשמעותית ביותר היא שמי שמשקיע – אינו שוקע. יש סיכוי טוב שהשקעתך תגרור אחריו גם את בן/בת הזוג. בהתחלה אולי מבושה, אבל אחר כך מהתעוררות פנימית יותר. **המקשיב – מקשיבים לו, המתעניין – מתעניינים בו. המשקיע – משקיעים בו, או איתו.**

בהצלחה

שמרו את התאריך!

כנס הקיץ הגדול של בנין שלם

יתקיים בתאריכים:

כ"ו-כ"ז-כ"ח
13-15 ביולי
מאות מלח"כ

אנחנו כבר מתכוננים...